

Memo: Verkennd natuurwaardenonderzoek

Locatie: Centrum MSP – Gemeente Heerlen (LB)

Datum: 25 mei 2012

Projectnummer: 211x05818

Opgesteld door: P. Maas – Ecoloog ruimtelijke ordening

Bij ruimtelijke planvorming is een toetsing aan de natuurwetgeving verplicht. Door middel van een verkennd flora- en faunaonderzoek is een beoordeling gemaakt van de effecten die het plan zal hebben op beschermde natuurwaarden. Hierdoor wordt duidelijk of het plan in overeenstemming is met de natuurwetgeving. Voorliggend verslag behoort bij het bestemmingsplan "Centrum MSP" opgesteld door BRO.

Natuurbescherming in Nederland

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet. Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt beleidsmatige gebiedsbescherming plaats door middel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), die is geïntroduceerd in het 'Natuurbeleidsplan' (1990) van het Rijk en op provinciaal niveau in de Structuurvisie en Verordening Ruimte is vastgelegd.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de Europees beschermde Natura 2000-gebieden en de Beschermde natuurmonumenten. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten mogelijk significante effecten optreden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied (of Beschermde Natuurmonument) zijn vergunningsplichtig.

Planologische beschermde natuurwaarden

De Ecologische Hoofdstructuur en de provinciale groenstructuur zijn ruimtelijk in de Structuurvisie en Verordening vastgelegd. De EHS is een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen de gebieden. Ook de beheergebieden voor agrarisch natuurbeheer behoren tot de EHS. De feitelijke beleidsmatige gebiedsbescherming vindt plaats middels de uitwerking van het provinciaal beleid in de gemeentelijke bestemmingsplannen.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, libellen en vlinders, op enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten (uit de groepen kevers, mieren, schelp- en schaaldieren) en op een honderdtal vaatplanten. Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met de juridisch zwaarder beschermde soorten uit 'tabel 2', de bijlage 1 soorten van het besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, de soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (tezaamen tabel 3) en met alle vogels. Van deze laatste groep is een lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en een lijst met vogels waarbij inventarisatie gewenst is. Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op dan dient er gekeken te worden of er passende maatregelen getroffen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen.

Werkwijze verkennend natuurwaardenonderzoek BP Centrum MSP

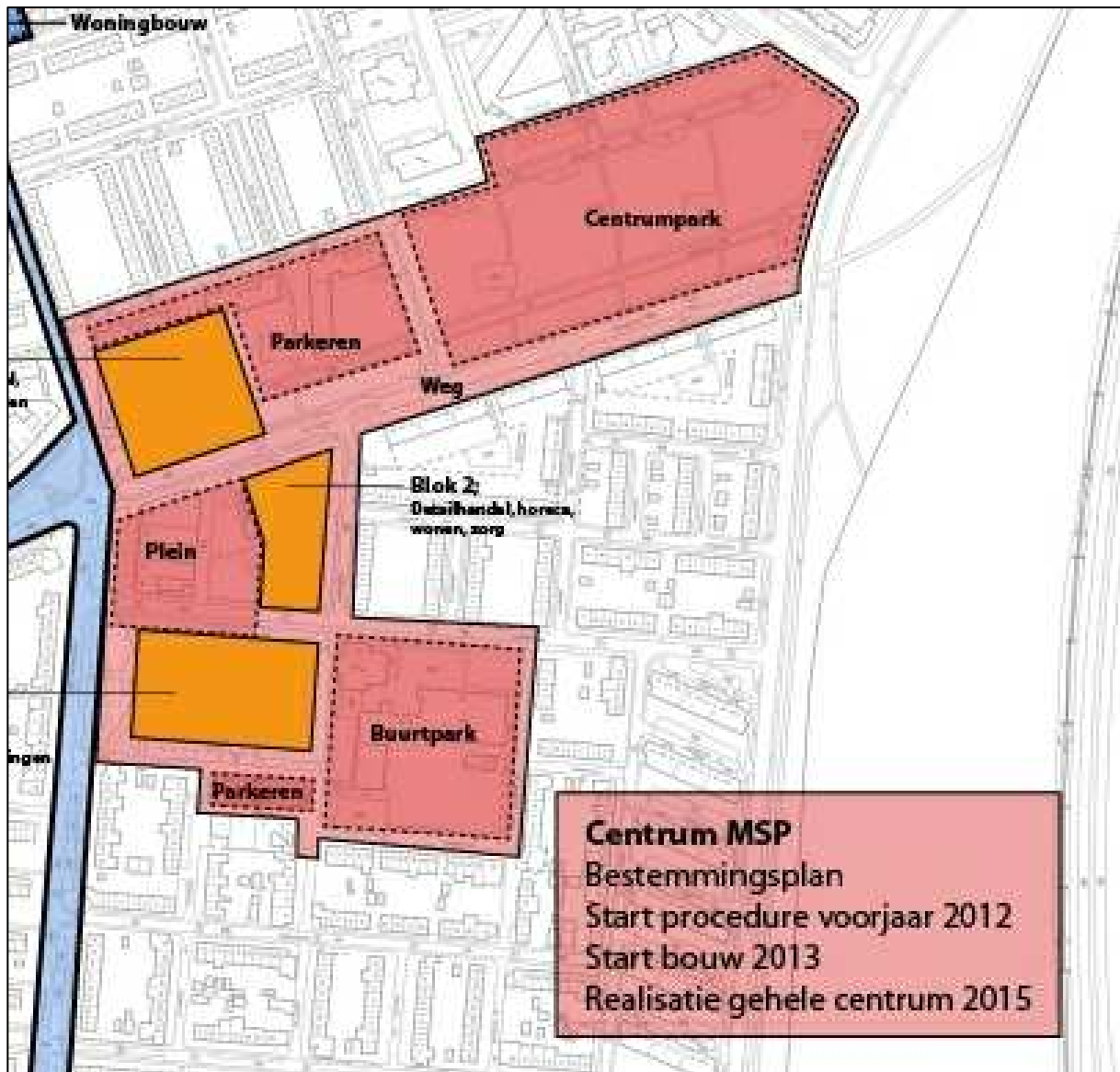
In het verkennend natuurwaardenonderzoek zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Flora- en faunawet en planologisch beschermde natuurwaarden. Deze werkwijze vloeit voort uit de 'Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen' van het Ministerie van LNV van september 2009.

Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden is op 22 mei 2012 door een ecoloog van BRO¹ een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied. Mogelijke verblijfplaatsen en sporen van dieren zijn onderzocht. Naast een veldbezoek is er een bronnenonderzoek gedaan. Voor dit bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare gegevens, zoals de provinciale natuurgegevens en algemene verspreidingsatlassen. Aan de hand van het uitgevoerde onderzoek is vervolgens een inschatting gemaakt van de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden.

¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus. Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EL&I genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.

Ligging en begrenzing van het plangebied

Het plangebied voor het bestemmingsplan Centrum MSP ligt centraal in het centrum van de bebouwde kom van de woonkern van Heerlen. Het plangebied omvat enkele terreinen rondom de Limburgiastraat. Globaal wordt het plangebied begrensd door de wijken rondom de Limburgiastraat, ten oosten van het bestemmingsplangebied is het buitengebied van de gemeente gesitueerd. Het bestemmingsplan gebied omvat tevens de plangebied voor 'Centrumpark MSP' en 'Centrum Noord MSP'. De ligging en begrenzing van het plangebied is te zien in de onderstaande afbeelding.

Ligging en begrenzing van het plangebied, in het centrum van de woonkern van Heerlen.

Algemene beschrijving van het plangebied en de ontwikkeling

Binnen het bestemmingsplan Centrum MSP worden een aantal ontwikkelingen mogelijk gemaakt. Deze ontwikkelingen zijn globaal in drie projecten in te delen, namelijk:

1. Het Centrumpark MSP;
2. Het Centrum Noord MSP;
3. Ontwikkelingen in het zuidelijke deel van het plangebied.

De ontwikkelingen die mogelijk gemaakt zullen worden middels een ruimtelijke onderbouwing voor die locaties zijn afzonderlijk beoordeeld, het betreft de ontwikkeling van het Centrumpark MSP en het nieuwe winkelcentrum met parkeerplaatsen Centrum Noord MSP.

Het Centrumpark MSP

Het Centrumpark MSP ligt in het centrum van de bebouwde kom van de woonkern van Heerlen. Het plangebied ligt ingesloten tussen de Goselingstraat, de Kasteellaan (noordelijke grenzen van het plangebied), de Albert Cuypstraat (oostelijke grens), de Limburgiastraat (zuidelijke grens) en ten slotte de Gebroeders de Wittstraat (westelijke grens van het plangebied). Het centrumpark kan gezien worden als het nieuwe wijkpark voor de bewoners in MSP. Twee jaar gelden zijn de flats die hier stonden gesloopt. In datzelfde jaar zijn diverse tijdelijke en (semi) permanente groenvoorzieningen gecreëerd. In het voorjaar van 2012 wordt het park definitief afgerond en worden er wandelpaden, verlichting en zitgelegenheden aangelegd. De parallelweg langs de Limburgiastraat (tussen Bredastraat en gebr. De Witstraat) alsmede de Goselingstraat (tussen gebr. De Witstraat en Kasteellaan) zullen worden opgeheven en deze ruimte zal worden betrokken bij het centrumpark.

Het Centrum Noord MSP

Het Centrum Noord MSP ligt in het centrum van de bebouwde kom van de woonkern van Heerlen. Het plangebied ligt ingesloten tussen de Goselingstraat ten noorden, de Gebroeders de Wittstraat ten oosten, de Limburgiastraat ten zuiden en de Colijnstraat ten westen van het plangebied. Binnen dit gebied is in het bouwblok een groot volume dat een cruciale rol speelt in dit nieuwe centrum. In dit blok, zullen op de begane grond detailhandel, waarvan 2 supermarkten en enkele kleinere winkeltjes, worden gerealiseerd. Op de verdiepingen zullen ongeveer 30 appartementen komen. Aan de noordoostzijde zal een grote parkeervoorziening worden aangelegd voor ongeveer 200 auto's.

Ontwikkelingen in het zuidelijke deel van het plangebied

Op de hoek van de Limburgiastraat en de Amsterdamsestraat een nieuw plein worden ontwikkeld. Daarnaast zal ten oosten daarvan worden voorzien in nieuwe bebouwing ten behoeve van detailhandel, horeca, wonen en zorg. Ten zuiden van het plein ligt de kerk, het terrein zal herontwikkeld worden. Ten zuiden van het terrein zal worden voorzien in parkeergelegenheid en ten oosten zal een buurtpark gerealiseerd worden.

het plangebied voor. Tijdens het veldbezoek is aandacht geweest voor het voorkomen van bijzondere en beschermde plantensoorten in het plangebied, alsmede voor het voorkomen van waardevolle (potentieel geschikte) biotopen. Het plangebied ligt geheel in stedelijk gebied, de groene waarden in het plangebied bestaan in dit geval uit de beplantingen die aanwezig zijn op het terrein en het gevolg zijn van successie nadat de flatgebouwen gesloopt zijn. In het zuidelijk deel van het plangebied komen enkel gecultiveerde plantensoorten voor. Er is gelet op het voorkomen van bijzondere muurvegetaties, deze waren niet aanwezig. In het plangebied zijn tijdens het veldbezoek enigszins geschikte (potentiële) biotopen voor strenger beschermde of bijzondere plantensoorten aanwezig, deze soorten zijn echter niet waargenomen. Het plangebied heeft geen waarde voor strik beschermde plantensoorten (tabel 3-soorten van de Flora- en faunalijs).

- Grondgebonden zoogdiersoorten

In het plangebied kunnen enkele algemeen beschermde diersoorten van beschermingsniveau 1 op enige wijze in het plangebied voorkomen. Volgens de algemene verspreidingsgegevens kan het gaan om egel, mol en konijn. Er zijn tijdens het veldbezoek geen duidelijke sporen van deze soorten waargenomen. Op basis van de verspreidingsgegevens is vervolgens ook gekeken naar het voorkomen van streng beschermde grondgebonden diersoorten. Het plangebied maakt redelijkerwijs geen onderdeel uit van het leefgebied van streng beschermde grondgebonden zoogdiersoorten, het ligt hiervoor te ver in het verstedelijkte gebied en herbergt daarnaast geen geschikte vegetaties of afdoende schuilgelegenheden.

- Vleermuizen

In het zuidelijke deel van het plangebied zijn te slopen bebouwingen aanwezig. De aanwezigheid van vaste rust- of verblijfplaatsen in bebouwing van vleermuizen is hierdoor niet eenduidig uitgesloten. De aanwezige bomen zijn bekeken op het voorkomen van potentieel geschikte invliegopeningen, deze zijn niet duidelijk aanwezig, maar worden ook niet uitgesloten. Er is bijzonder aandacht gegeven aan de mogelijkheid dat er vaste rust/ of verblijfplaatsen in de te rooien solitaire boom in het noordelijke deel van het plangebied (Centrum Noord MSP) aanwezig zijn, er zijn geen holtes of loszittende bast waargenomen. Het plangebied is verder naar verwachting geschikt voor een aantal vleermuissoorten als foerageergebied. Ook zijn lijnvormige elementen aanwezig, waarmee er mogelijk vliegroutes van vleermuizen aanwezig kunnen zijn.

- Vogels

De provinciale gegevens maken melding van het voorkomen van een aantal bijzondere vogelsoorten rondom het plangebied. Het gaat om o.a. kneu, groene specht, boomkruiper, ekster, holenduif, torenvalk en zwarte kraai. Van deze soorten is de nestplaats van torenvalk jaarrond beschermd. Nestplaatsen van zwarte kraai vallen onder categorie 5 van de lijst "jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep" van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Dit is een categorie nesten van vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als die broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De nestplaatsen van de categorie 5 soorten zijn ook buiten de broedperiode beschermd wanneer in de directe omgeving geen geschikte alternatieven zijn waar deze soorten zich kunnen vestigen. De aanwezigheid van alternatieve vestigingsplaatsen in de omgeving is onderzocht middels een zogenoemde omgevingscheck. Tijdens het veldbezoek is gezocht naar de aanwezigheid van jaarrond beschermde nestplaatsen onder de Flora- en faunawet, er zijn enkel nestplaat-

sen van algemene broedvogels waargenomen. Het plangebied vormt een goed foerageergebied voor verschillende kleine (insect- en besetende) vogelsoorten, zoals merel en duif.

- **Vissen**

Binnen het plangebied zijn geen natuurlijke oppervlaktewateren aanwezig, de aanwezigheid van streng beschermde vissoorten kan hierdoor worden uitgesloten. De achtertuinen zijn in verband met de toegankelijkheid van het plangebied niet geïnventariseerd het is derhalve niet uitgesloten dat er vissen in het gebied aanwezig zijn.

- **Amfibieën**

Indien in de achtertuinen van de aanwezige woningen in het plangebied vijvers aanwezig zijn, is het niet uitgesloten dat er geschikte voortplantingswateren voor amfibieën aanwezig zijn. Het zal in dit geval gaan om algemeen voorkomende soorten als gewone pad en bruine kikker. De achtertuinen zijn niet geïnventariseerd in verband met de toegankelijkheid. Het terrein is door de opgaande begroeiingen en de kleinere ruigtes daarnaast geschikt als leefgebied voor amfibieën, dit geldt met name voor de ruigtes die aanwezig zijn in het noordelijke deel van het plangebied als voor grotere stukken openbaar groen in het zuidelijke deel van het plangebied.

- **Reptielen**

In verband met de in het plangebied aanwezige ecotopen en op basis van de algemene verspreidingsgegevens kan het voorkomen van reptielen redelijkerwijs worden uitgesloten.

- **Beschermde ongewervelde diersoorten**

Voor beschermde ongewervelde soorten heeft het plangebied weinig waarde door het ontbreken van geschikte biotopen en vegetaties. Het voorkomen van beschermde ongewervelde soorten is hierdoor met voldoende zekerheid uit te sluiten omdat dergelijke soorten zeer specifieke eisen aan hun leefomgeving stellen.

Effectbeoordeling

Natuurbeschermingswet

Het plangebied ligt op redelijke afstand van door de Natuurbeschermingswet beschermde natuurgebieden. Mogelijk versturende effecten van de ruimtelijke ontwikkeling zoals versnippering, verandering van de waterhuishouding, verstoring door licht, geluid, trillingen en menselijke activiteit zijn over deze afstand uit te sluiten.

Planologische beschermde natuurwaarden

Het plangebied voor het Etospark te Heerlen ligt buiten de door provincie Limburg aangewezen gebieden in het POL. De ontwikkeling heeft hierdoor geen effect op de wezenlijke kenmerken van planologisch beschermde gebieden en tast deze derhalve niet aan.

Flora- en faunawet

Het voorkomen van vleermuizen in de omgeving en in de te slopen bebouwingen wordt in dit geval reëel geschat. Een aanvullend onderzoek naar het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen voor vleermuizen is in dit geval dan ook noodzakelijk. Het onderzoek dient uitgevoerd

te worden volgens het Vleermuizenprotocol. Het is niet uitgesloten dat door de werkzaamheden vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen vernietigd zullen worden.

Voor algemene broedvogelsoorten geldt dat zij tijdens de broedperiode niet verstoord mogen worden. Het terrein is geschikt als broedgebied, werkzaamheden in het broedseizoen zullen naar verwachting derhalve een verstoring van broedvogels veroorzaken. Indien de werkzaamheden buiten het algemene broedseizoen plaatsvinden, kan redelijkerwijs gesteld worden dat negatieve effecten van de ontwikkeling uitgesloten kunnen worden.

Conclusies

Natuurbeschermingswet

Vanuit het project hoeft, gezien de grote afstand van het plangebied tot de dichtstbijzijnde wettelijke beschermde Natura 2000-gebieden waardoor effecten van de ruimtelijke ontwikkeling redelijkerwijs zijn uit te sluiten, geen rekening gehouden te worden met de wettelijke gebiedsbescherming.

Planologische beschermde natuurwaarden

Gezien de ligging van het plangebied hoeft vanuit provinciaal beleid geen rekening gehouden te worden met planologische bescherming van natuurwaarden. Er zijn geen aanvullende voorwaarden aan het plan verbonden.

Flora- en faunawet

Uit de resultaten van het verkennende natuurwaardenonderzoek blijkt dat het voorkomen van streng beschermde soorten uit de soortgroepen vaatplanten, grondgebonden zoogdieren, vissen, amfibieën, reptielen en ongewervelde diersoorten redelijkerwijs kan worden uitgesloten. Daarmee is ook een negatief effect op deze soorten redelijkerwijs uit te sluiten. De ingreep zal voor deze soortgroepen geen overtreding van de Flora- en faunawet inhouden.

Het is niet uitgesloten dat de ontwikkeling effect zal hebben op de huidige staat van instandhouding van vleermuizen. Een nader onderzoek naar het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te slopen bebouwingen in het plangebied, als naar het gebruik van het plangebied door vleermuizen om te foerageren, dient derhalve voorafgaande aan de ruimtelijke ontwikkeling in het plangebied uitgevoerd te worden.

Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade voor aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. In dit kader is het in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van aanwezige broedgevallen van vogels. Het is daarom aan te bevelen om benodigde werkzaamheden uit te voeren in de periode dat de kans op broedende vogels het

kleinst is. Dit is het geval in de periode september tot maart. Door de aanlegwerkzaamheden buiten het algemene broedseizoen te laten plaatsvinden worden verboden handelingen ten aanzien van vogels redelijkerwijs voorkomen.